

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne

Ehdotus Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen uudeksi palvelurakenteeksi; yksi yhteistoiminta-alue, yhdenmukaiset palvelut

Toimeksianto ja ehdotuksen perusteet

- Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen toiminnan, talouden ja palvelurakenteen arviointi kustannusrakenteen ja –kehityksen hillitsemisen näkökulmasta. Tavoitteena uudistaa palvelurakennetta siten, että jäsenkuntien maksuosuuksien nousua pystyttäisiin hillitsemään.
- Arvio perustuu tilastotietoihin (Tilastokeskuksen väestöennuste, tiedonantajapalaute (talous- ja toiminta), THL tietopalvelu) sekä kuntayhtymän tuottamaan materiaaliin (johtavien viranhaltijoiden haastattelut, työpajatyöskentely ja pyydetty materiaali). Arvio on laskettu tilinpäätöksen 2019 ja 31.12.2019 tilanteen mukaan ellei toisin ole ilmoitettu.
- Ehdotuksen lähtökohtana on ollut soteuudistuksen mukaisten tavoitteiden ennakoiminen, kuntien taloustilanteen huomiointi mm. suunnittelemalla palvelurakenne niin, että olemassa olevaa palveluverkkoa voidaan hyödyntää – eikä uusia investointeja tarvita.

Toimeksianto ja ehdotuksen perusteet

- Yhtenäinen palvelurakenne organisoii palvelut alueen näkökulmasta toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla ja kustannustehokkaalla tavalla. Muutos aikaisempaan toimintamalliin tulee siitä, että nyt palveluverkkoa ei rakenneta kuntien omien linjausten mukaan vaan aidosti alueellisena kokonaisuutena.
 - Kuntalaisten palvelut eivät vähene eikä palvelujen laatua ole tarkoitus laskea.
 - Kunnilta vähenee investointitarpeita ja sote-kustannusten kasvua pystytään hillitsemään, mikä mahdollistaa kuntien tulevien valtionosuuksien positiivisen kehityksen soteuudistuksen alkaessa.
 - Kuntalaisten palvelut ovat yhdenmukaiset koko alueella – kaikista kunnista ei ole saatavissa kaikkia palveluja, vaan osa palveluista keskitetään. Alueellisesti kaikki palvelut ovat edelleen saatavissa.
 - Palveluverkkosuunnitelma EI OLE ristiriidassa soteuudistuksen tavoitteiden kanssa, vaan päinvastoin toimii työn pohjana
 - Talouden ja toiminnan suunnittelu yksinkertaistuu

Havaintoja

- Haastattelujen perusteella voidaan todeta kuntayhtymän toiminnan olevan hyvällä tasolla ja taloudellisesti tuotettua.
- Rakenteellisia muutoksia ja juustohöylää on käytetty eikä liikkumavaraa (ilman rakenteellisia muutoksia) juuri ole.
- Toiminnan merkittävä tehostaminen edellyttää olemassa olevaa palvelurakenteen muuttamista - jos jäsenkunnat tavoittelevat tosissaan erilaista tulosta, pitää asioita tehdä eri tavalla – ja järjestää palvelut yhteistoiminta-alueen näkökulmasta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.
- Kuntien heikentynyt taloudellinen kantokyky on selkeä peruste muuttaa palvelurakennetta. Tämän lisäksi halutaan turvata alueen asukkaille ja kuntalaisille laadukkaat lähipalvelut oikein mitoitettuna ja oikeaan aikaan myös tulevaisuudessa siten, että edelleen säilyy mahdollisuus panostaa ennaltaehkäiseviin palveluihin.
- Palvelurakenneuudistuksen tavoitteena on henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistaminen ja työpaikkojen säilyminen alueella myös valtakunnallisten uudistusten jälkeen.

Soteuudistus 2023 – uusi Selänne

”Sote-uudistuksessa perustason palveluja vahvistetaan ja painopistettä siirretään ehkäisevään työhön. Tavoitteena on varmistaa, että palvelut vastaavat ihmisten tarpeisiin ja ongelmiin voidaan puuttua ajoissa.

Palveluja kehitetään ja sovitetaan yhteen katkeamattomiksi palveluketjuiksi ja kokonaisuuksiksi. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset ohjaavat ihmisen sellaisiin palveluihin, joista hän saa tarvitsemansa yksilöllisen avun oikea-aikaisesti.

Toimintatapoja ja digitaalisia ratkaisuja kehitetään ihmislähtöisesti. Kehittäminen perustuu laaja-alaiseen osaamiseen ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten yhteistyöhön.

Ihmisen hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluja kehitetään kokonaisuutena.”

**Soteuudistus.fi 31.7.2020*

Selänteen kuntayhtymän uusi palvelurakenne toteuttaa kaikkia soteuudistuksen pääperiaatteita.

Uudessa palvelurakenteessa alueen mm. akuutti vuodeosastohoito, arviointiyksikön toiminta ja hammashuolto järjestetään entistä keskitetympin. Lähipalvelujen tarjontaa tarkastellaan tarkoituksenmukaisuusperiaatteella – ei lukiten kiinteää päivä/vastaanottoaikamäärää. Kiireetön lääkärin vastaanotto löytyy edelleen joka kunnasta, mutta sellaisia palveluja, joita tarvitaan harvoin (ehkä vain kerran elämässä tai hyvin pienen ajan) pyritään keskittämään yhteen paikkaan.

Nykytilanne

Palvelut, joita on tarjolla jokaisessa jäsenkunnassa:

Kiireettömät lääkäri- ja hoitajavastaanotot kaikissa jäsenkunnissa
Lääkäripäivystys
Hammashuolto
Laboratorionäytteiden ottaminen
Kouluterveydenhuolto
Neuvolapalvelut (lapsi ja äitiys)
Sosiaalityö
Kuntoutus
Mielenterveys- ja päihdevastaanottopalvelut
Kotihoito 24/7 ja kotisairaaloiminta
Kotikuntoutus ja arviointi
Päivätoiminta
Vammaispalvelut
Tehostettu palveluasuminen (oma ja osto)
Työterveyshuolto
Apuvälineiden arviointi ja lainaus

Alueelliset palvelut:

Dialyysi
Perusterveydenhuollon erikoislääkäripalvelut
Röntgen
Laboratorioanalyysi
Akuuttivuodeosastopalvelu
Lääkekeskus
Välinehuolto

Uudistukset

- Selänteen alueella on yksi 25 paikkainen akuuttivuodeosasto Pyhäjärvellä, jonka yhteydessä on röntgen, osastofarmasia ja kiireetön vastaanotto
- Haapajärvellä on alueen lääkäripäivystys, jonka yhteydessä ovat röntgen, dialyysi, välinehuolto sekä kiireetön vastaanotto. Lääkäripäivystyksen, hammashuollon ja välinehuollon keskittäminen sidotaan käynnissä olevaan terveystakeskusinvestointiin.
- Reisjärvellä toimii koko Selänteen alueen 12 paikan arviointiyksikkö sekä kiireetön vastaanotto tarpeen mukaan
 - Tarvittava vuorohoito hankitaan ostopalveluna (tehostetusta palveluasumisesta palvelusetelillä ja perhehoitona). Tarve 10 paikkaa.
- Alueen hammashuolto keskittyy Haapajärvelle. Hammashuoltoon tulee lisäksi liikkuva hammashuollon yksikkö.
- Alueen kotihoitoa ja kotisairaaloimintaa vahvistetaan 4 sairaanhoitajalla ja 6 lähihoitajalla
- Neuvolapalvelujen resurssia tarkastellaan lähivuosina lasten määrän ja syntyvyyden kehittymisen mukaan.
- Laboratoriopalvelujen järjestäminen selvitetään Nordlab Oy:n kanssa
- Ikäihmisten palveluketjun painopisteen siirtäminen kevyempiin palveluihin siten, että tehostetun palveluasumisen peittoprosenttia pienennetään määrätietoisesti kohti 7 %:n peittoa (kunnan 75 vuotta täyttäneistä).

Kustannusvaikutukset akuuttihoidon keskittämisestä

Nykytilanne		Uusi		
Akuuttivos Haapajärvellä ja Pyhäjärvellä		Akuuttivos Pyhäjärvellä		
	kpl		Muutos kpl	Muutos €
Vuodepaikat	41	25	-16	
Hoitajat	32,5	17,5	-15	-526 500
Muu henkilöstöresurssi				
Osastosihteeri / hallinto	1	0,7	-0,3	-9 750
Lääkäriresurssi	2	1	-1	-89 700
Fysioterapeutti / kuntoutus	1,5	0,7	-0,8	-28 080
Vakituiset varahenkilöt	0	0	0	
Laitoshoitajat	5	2	-3	-89 700
Kiinteistönhoito	0	0	0	
Osastonhoitaja	2	1	-1	-40 000
Koko toiminta				
Henkilöstökustannukset	2 566 539	1 782 809		-783 730
Palvelujen ostot (esim. laboratoriot, pyykki tms.)	453 400	184 700		-268 700
Kuljetukset (esim. siirtokuljetukset)	98 700	73 080		-25 620
Laitoshuolto / puhtaus	65 800	31 000		-34 800
Ateriat	236 100	141 600		-94 500
Tarvikkeet yms.	221 700	107 000		-114 700
Kiinteistökustannukset	375 348	271 437		-103 911
Muut kustannukset	27 713	18 625		-9 088
Säästö ilman kiinteistökustannuksia				-1 331 138

- Akuuttipaikkojen vähennys 16 paikalla tarkoittaa noin 15 htv vähennystä ja hieman yli puolen miljoonan euron henkilöstökustannussäästöä
- Muut toiminnan säästöt muodostuvat käytännössä Haapajärven osaston toimintakustannuksista. Kuljetuskustannuksissa on huomioitu hieman enemmän/pidempiä kuljetusmatkoja
- Kiinteistökustannussäästöä ei ole otettu huomioon, kun kuntayhtymälle edelleen jää osaston tilat, vaikka toimintaa niissä ei ole.

Kustannusvaikutukset arvioinnin keskittämisestä ja vuorohoidon ostopalvelusta

- Alueellinen arviointiyksikkö toimii Reisjärvellä. Vuorohoitopaikat ostetaan tehostetusta palveluasumisesta, perhehoidosta jne.
- Ostopalveluna ostetaan nyt 3 paikkaa. Lisää ostopalvelupaikkoja tarvitaan 7 nykyisten lisäksi. Yhden lyhytaikaisen hoitopaikan vuosikustannus on 50.000 euroa
- Nettosäästö arvioinnin keskittämisestä (ostopalvelun lisäämisen jälkeen) on 426.720 euroa

Nykytilanne		Uusi		
Arviointi ja vuorohoito		Arviointi		
kaikissa kunnissa	kpl	Reisjärvellä	Muutos kpl	Muutos €
Arviointipaikat	12	12	0	
Vuorohoitopaikat (oma toiminta)	20		-20	
Hoitajat	21,4	9	-12,4	-435 240
Muu henkilöstöresurssi				
Osastosihteeri / hallinto				
Lääkäriresurssi				
Fysioterapeutti / kuntoutus				
Vakituiset varahenkilöt				
Laitoshoitajat	1,2	1	-0,2	-5980
Kiinteistönhoito				
Osastonhoitaja				
Koko toiminta				
Henkilöstökustannukset	2 645 800	2 204 580		-441 220
Palvelujen ostot (esim. laboratoriot, pyykki tms.)	162 100	38 500		-123 600
Kuljetukset (esim. siirtokuljetukset)	3 100	1 000		-2 100
Laitoshuolto / puhtaus	75 100	31 500		-43 600
Ateriat	292 100	150 000		-142 100
Tarvikkeet yms.	70 900	48 500		-22 400
Kiinteistökustannukset	274 000	125 000		-149 000
Muut kustannukset	3 700	2 000		-1 700
Ostopalvelupaikat	3	10	7	350000
Säästö ilman kiinteistökustannuksia				-426 720

Hoidon palvelurakennemuutoksen kustannusvaikutus yhteensä

Nykytilanne	kpl	Keskitetty	Muutos kpl	Muutos €
Akuuttivuodeosasto	41	25	-16	
Arviointipaikat	12	12	0	
Vuorohoitopaikat (oma toiminta)	20		-20	
Hoitajat	53,9	26,5	-27,4	-961 740
Muu henkilöstöresurssi	12,7	6,4	-6,3	-263 210
Muu toiminta				
Henkilöstökustannukset	5 212 339	3 987 389		-1 224 950
Palvelujen ostot (esim. laboratoriot, pyykki tms.)	615 500	223 200		-392 300
Kuljetukset (esim. siirtokuljetukset)	101 800	74 100		-27 700
Tarvikkeet yms.	292 600	155 500		-137 100
Kiinteistökustannukset	649 300	396 400		-252 900
Laitoshuolto	140 900	62 500		-78 400
Ateriat	528 200	291 600		-236 600
Muut kustannukset	31 400	20 600		-10 800
Ostopalvelupaikat	3	10	7	350 000
Säästö ilman kiinteistökustannuksia				-1 757 850

Toiminnan järjestämisen taloudelliset vaikutukset yhteensä (alue)

Alueen keskitetty akuutti vuodeosastohoito	1 331 138
Alueen keskitetty arviointi- ja vuorohoitoyksikkö	426 720
Kotihoidon ja -sairaalan vahvistaminen	-377 000
Lääkäripäivystys Haapajärvellä	200 000
Hammashuolto Haapajärvellä	140 000
<i>Hammashuollon liikkuvan yksikön kustannus (kertainvestointi) 20.000 euroa</i>	
Lääkekeskus Pyhäjärvellä	40 500
Välinehuolto Haapajärvellä	21 500
Yhteensä	1 782 858
Kuntakohtainen säästö on arvioitu asukasluvun suhteessa	
Haapajärvi	837 943
Pyhäjärvi	624 000
Reisjärvi	320 914

- Rakenteellisten uudistusten lisäksi merkittävää säästöpotentiaalia on tehostetun palveluasumisen vähentämisessä.
- Tehostetun palveluasumisen osuuden vähentäminen tämän hetken tasosta 7 %:n peittotasolle, tarkoittaa noin kahden miljoonan euron säästöpotentiaalia pitkällä aikavälillä.
- Huom! Kotihoidon ja –sairaalan vahvistamista on jossakin määrin tehtävä rakenneuudistuksesta huolimatta. Siinä tapauksessa kustannukset LISÄÄVÄT kuntien maksuosuutta.

Toteutusaikataulu

- Rakenteelliset muutokset on mahdollista ottaa käyttöön 1.1.2021 alkaen porrastetusti:
 - Kotihoidon ja -sairaalan vahvistaminen, vuodeosastopaikkojen vähentämistä ja arvioinnin keskittämistä aletaan toteuttaa heti päätösten jälkeen.
 - Tehostetun palveluasumisen paikkoja vähennetään sitä mukaan, kun uusia päätöksiä tehdään ja kotihoito ja -sairaalatoiminta voivat ottaa lisää asiakkaita vastaan.
 - Osa uudistuksista (esim. hammashuolto ja päivystys) edellyttää Haapajärven suunnitteilla olevan sotekeskuksen valmistumista. Toimenpiteet valmistellaan rakennusaikana ja otetaan käyttöön tilojen valmistuttua.